

ОСОБЛИВОСТІ ТЕНЗОРИЗЕСТИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАНОРОЗМІРНИХ ПЛІВОК Cu/Cr ПРИ ВЕЛИКІЙ КІЛЬКОСТІ ДЕФОРМАЦІЙНИХ ЦИКЛІВ

асп. Д.В. Великодний

На сучасному етапі тензоефект в металевих проводах, фольгах, одно- та багатошарових плівкових системах в діапазоні малих деформацій ϵ_l (до 1%) досить добре вивчений на відміну від області пластичної деформації. Дослідження тензоефекту за допомогою сучасного обладнання (комп'ютеризована система збору даних та управління експериментом) відкрило можливість отримати принципово нові експериментальні дані, в тому числі дослідити зміну коефіцієнта тензочутливості КТ ($\tilde{\gamma}_l$) при великій кількості деформаційних циклів, вплив швидкості деформації на значення величини КТ.

На рис. 1 приведено деформаційні залежності для плівкової системи Cu(21)/Cr(22)/П (П-підкладка) при величині деформації 1% (на вставках також показано графіки залежності опору R та миттєве значення коефіцієнта γ_{lm}).

При великій кількості деформаційних циклів можна спостерігати стабілізацію мікропластичних процесів (можна провести певну аналогію з термостабілізацією резистивних властивостей).

Цикли XIV-XVI ілюструють залежність $\Delta R/R$ від деформації ϵ_l при різних швидкостях деформації плівки. Значення $\tilde{\gamma}_l$ складають 13,7; 13,5; 13,8 при швидкості деформації до 1 % відповідно за 30,4; 61,1; 100,7 с. Це дає можливість стверджувати про незначний вплив швидкості

деформації на значення параметру тензочутливості для даної плівкової системи.

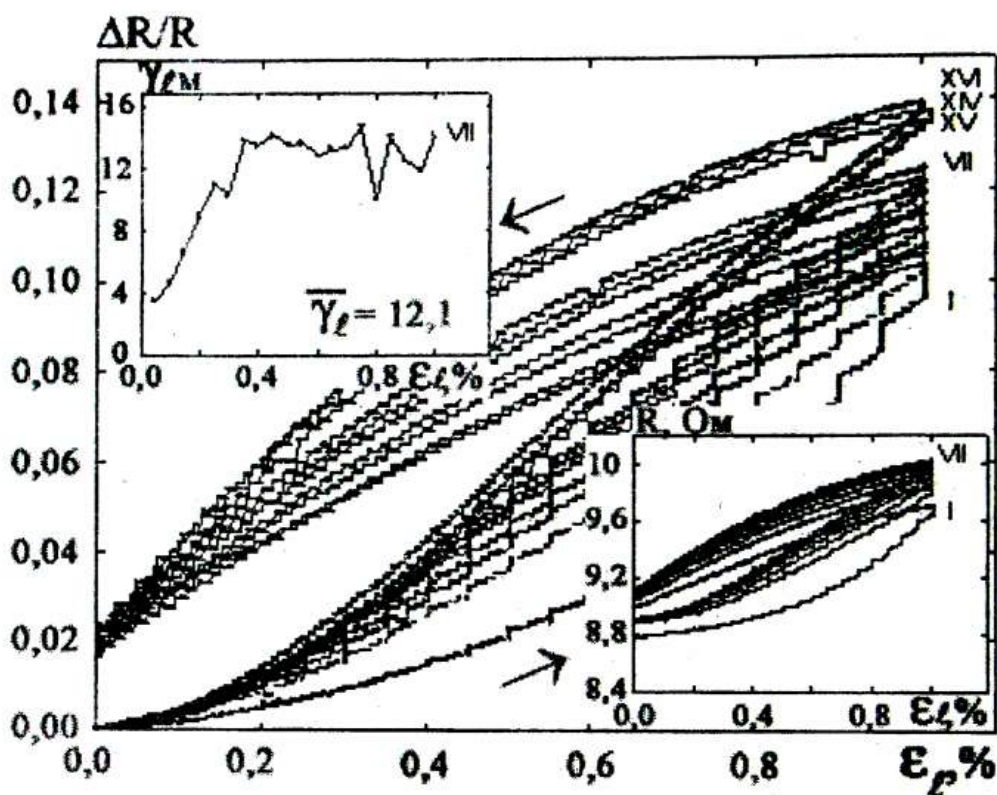

Рис. 1. Залежність від деформації ($\Delta\epsilon_{\epsilon} = 0-1\%$) $\Delta R/R$, R та γ_{ϵ} плівкової системи Cu(21)/Cr(22)/П. I-XVI – номери деформаційних циклів «навантаження-зняття навантаження»

При зміні величини деформації від 1 до 2% спостерігається різке підвищення величини опору, відповідно, величини КТ ($\tilde{\gamma}_{\epsilon} = 30,4$), що можна пояснити включенням більш високо енергетичних процесів в плівці і переходом від пружної або квазіпружної деформації до пластичної та, можливим, розтріскування плівки Cr.